

Bâzı Suç ve Cezaların Affı hakkında Kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/30)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71 - 1592

3 . VII . 1950

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 30 . VI . 1950 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan bâzı suç ve cezaların Affı hakkındaki kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

Bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki Kanun tasarısı gerekçesi

Milletler hayatında derin tahavvüller husule getiren ve şahısların dünya görüşlerini ve kıymet hükümlerini köklü bir şekilde değiştiren hâdiselerden sonra vatandaşların huzur ve sükûn içinde yaşayabilmelerini temin eylemek ve kolaylaştırmak maksadiyle müracaat edilen içtimai tedbirlerden birini de af teşkil eder. Bu sebep dolayısıyla kısa müddetler içinde inkilâplar geçiren memleketlerde Af kanunları çıkarmak ve bu suretle eski devir ve gelenekleri hâtırlatabilecek hâdiseleri bir daha mevzu bahis eylememek mûtat tatbikattandır.

1945 yılından itibaren memleketimiz, tarihinde geçirdiği inkilâpların en büyüğünü tahakkuk ettirmek yoluna girmiş, siyasi hayatımızı birden fazla partiler idareye başlamış, Devlet idaresinin, kanunların, zihniyetlerin demokratlaştırılması mevzuunda kesif siyasi mücadeleler ve çalışmalar kaydolunmuştur. Bütün bu gayretlerin, Türk milletinin tarihinde ilk defa iradesini serbest bir şekilde kullanması suretiyle hedefine vardığını bir hakikat olarak kabul etmek icabeder.

Gerek geçirilen bu son beş senenin ve gerekse daha evvelki harb yılları hâdiselerinin memleketimiz içtimai hayatı bakımından bir af tatbikını lüzumlu kıldığı muhakkaktır. Memleketimiz umumi efkârı, kendisini temsil eden çeşitli vasıtalarıyla bu ihtiyacı aksettirmektedir. Yurdumuzda mevcut sükûn ve huzurun takviyesi bakımından bir içtimai tedbir olarak etraflı bir Af Kanununun neşri ihtiyacının herkes tarafından hissedildiği şüphesizdir. Bu mülâhaza ve sebeplerle içtimai ihtiyaçları karşılayabilecek bir Af Kanununun vücuda getirilmesi, ele alınması icabeden meseleleri başta gelenlerinden sayılmıştır.

Bununla beraber, affın içtimai bir tedbir olarak telâkki edilmesi, bu hususta bir kanun tasarısı vücuda getirilirken bugüne kadar nazara alınması mûtat olmıyan bâzı cihetlerin göz önünde bulundurulmasını ve tehlikeli şahısların af vesilesiyle teşvik ve tahrik edilmemelerini sağlamak maksadiyle gerekli tedbirlerin alınmasını iktiza ettirmiştir. Bu âmillerin tesiri altında :

1. 15 . V . 1950 tarihinden önce işlenen suçlar hakkında takibat yapılmaması ve hükmedilen cezaların infaz edilmemesi esası kabul edilmekle beraber, memleketin hâkimiyet ve toprak bütünlüğüne tecavüz ve suikastı ifade eden fiil ve hareketler, Devlet para ve mallarına tecavüz şeklinde görülen zimmet, ihtilâs, rüşvet gibi cürümler ve fertlere karşı ika olunan yağma, yol kesme, adam kaldırmak suçları affın şümülü dışında bırakılmıştır.

2. Yine yukarda arzolunan düşünce gereğince, adaletin müdahalesinin mağdur taraf veya

ailesince bir tatmin duygusu husule getirmesi ve memleket ahlâk ve nizamını koruma bakımından ırza tecavüz ve tasaddi, kız, kadın ve erkek kaçırmak, adam öldürmek cürümleri ve sureti umumi-yede ölüm cezasını müstelzim bulunan suçlar aftan istisna edilmişlerdir. Bu fiillerin affa tâbi tutulmaları, fertler arasında intikam duyguları husule getirebilir ve eski kinleri büsbütün alevlendirebilir.

3. Askerî Ceza Kanununun gerek tasrih ve gerek Türk Ceza Kanununa atıf suretiyle cezalandırdığı yukarıda arzolunan mahiyetteki fiil ve hareketlerin de affa dâhil olmaları tabii telâkki edilmiştir.

4. Korunması gereken iffet ve ahlâk nizamı üzerinde ifsat edici bir tehlike arzeden fuhşiyata tahrik suçlarının tazammun eylediği hususiyet bu suçlar faillerinin de aftan istifade edememelerini zaruri kılmıştır.

5. Tekerrür hükümlerinin tatbikını gerektiren aynı cinsten suçlar faillerinin aftan istisna edilmeleri ve bu suretle ekseriyeti itibarıyla ıslâhı pek güç itiyadi suçlar durumunda bulunan suç faillerinin mahkûmiyetlerine dokunulmaması memleketimizde af müessesesinin tatbikatı yönünden ileri bir adım telâkki edilmelidir. Böylece, takdim olunan tasarı ile ceza evlerinin kapılarını birtakım gerirlere ve umumi intizam ve âsâyış için tehlike arzeden şahıslara açmak gayesinin güdülmediği, bilâkis ıslahı hal eylemek isteyen suçlulara - tasarıның üçüncü maddesinde açıklandığı vechile - yeni bir imkân verilmek istenildiği tebarüz ettirilmektedir.

6. Gerçekten tasarıның üçüncü maddesi ceza ilmi bakımından aflarda modern telâkkinin takip etmesi lâzımgelen bir esası, tatbikat sahasına koymuş bulunmaktadır. Suçları affa tâbi tutulmuş olan hükümlüler âdeta yeni bir tecrübe devresine konulmakta ve haklarında tecelli eden bu atıfet tedbirini kazanmaya sevkolunmakta ve ilerde gösterecekleri iyi hal ile buna hak kazanmaları gerekmektedir. Tatbiki ve usuli güçlük ve imkânsızlıklar sebebiyle aynı esasın, fiilleri affa tâbi tutulmuş olup da bir hükme iktiran eylememiş bulunan suçlar failleri hakkında tatbiki mümkün sayılamamıştır.

Tasarıның üçüncü maddesinde ifadesini bulan bu esasın hakiki mânada bir içtimai tedbir ve modern ceza hukuku telekkisinin terviç eylediği bir içtimai müdafaa tedbiri olduğunda şüphe edilemez.

Tasarıның ikinci maddesinde gösterilen ve affın şümulü dışında bırakılmış olan suçların failleri de tamamiyle bundan mahrum edilmiş değillerdir. Bunlar için de yapıcı bir atıfet olmak üzere cezalarının muayyen nispetlerde indirilmesi muvafık görülmüş ve ancak haklarında Türk Ceza Kanununun 85 nci maddesinin tatbiki gerekmiş olan mükerrirler istisna edilmiştir.

Tasarıның birinci maddesinde izah edildiği gibi af, tamdır ve şümulüdür. Bütün fer'i ve mütemmin cezalara olduğu gibi tedbirlere de sâridir. Birinci maddede (Af edilmiştir) tâbirinin kullanılmaması sebebi üçüncü madde ile tenazuru temin içindir. Ceza mahkûmiyetlerinin intaç eylediği bütün ehliyetsizlikler ortadan kalkmaktadır. Ancak yukarıdan beri arz ve izahına çalışılan kanunun esas ruhu yedinci maddenin sevkini zaruri kılmıştır. Bu maddenin son fıkrasındaki kayıttan istifade edecek şahısların adedi birkaçı geçmemektedir.

Affın Başlangıcı

Tasarıның birinci maddesi gereğince affa mebde olacak tarihin tesbitinin büyük ehemmiyeti aşıkârdır. Bu hususta hatıra muhtelif tarihler gelebilir :

1. Memleketimizde çok partili hayatın başladığı 1946 yılı;
2. Cumhuriyetin 25 nci yıl dönümü olan 29 Ekim 1948 tarihi;
3. Milletvekilleri Seçimi Kanununun İlim Heyetince hazırlanmasına başlandığı veya tetkikatın bitirildiği tarih veyahut bu kanunun meriyete girdiği 21 . II . 1950 tarihi;
4. Son seçimlerin bittiği 15 Mayıs 1950 tarihi.

Bu tarihler hakkındaki mülâhazalarımızı şu suretle ifade edebiliriz :

1950 yılında, yukarıdan beri arz edilen mucip sebeplerle yapılacak bir affı dört sene evveline almanın tatmin eder mahiyette olmayacağı açıktır. Hattâ denebilir ki, mebdein bu suretle tesbiti

hayatına mütaallik mücadelelerinden sonra içtimai kaldırabilir. 1950 yılında, geçen yılların, siyaset nun, geçen dört yılı bilhassa istihdaf eylemek lâzım hayata bir sükûn getirmek için neşrolunacak ka- tan istifade edecek şahıslar sayısı belki 200 ü geçgelir. Mebde 1946 yılı olarak alınacak olursa af- rasının teessüsü için siyaset mücadelesi yaparken miyecek buna mukabil memleket idaresinde demok- hükümleri değışecek olan kanunları ihlâl eylemiş bbazan ileri giderek mer'i ve belki de bundan sonra failleri, aftan müstefit olmiyacaklardır.

Bu mülâhazalar dolayısıyla, hakiki bir af yapılulunan şahıslar, meselâ bütün matbuat suçlarının demokrasi istikametinde tam bir inkişaf gösterdiğim istenildiği takdirde idare zihniyet ve ahlâkının larını serbestçe kullandıkları ve bu suretle siyasi ve ve vatandaşların Millî iradeyi vücuda getiren oy- eylediği 15 Mayıs 1950 gününün affa mebde sayıl içtimai hayatımızda hakiki bir inkilâbın tahakkuk ması uygun görülmüştür.

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 1/30

Karar No. 8

11 . VII . 1950

Yüksek Başkanlığa

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 30 . VI . 1950 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki kanun tasarısı Adalet Bakanı ve bakanlık temsilcileri ile Millî Savunma Bakanlığı temsilcisi hazır olduğu halde incelendi.

Milletler hayatında derin tahavvüller husu- le getiren ve şahısların dünya görüşlerini ve kıy- met hükümlerini köklü bir şekilde değıştiren hâ- diselerden sonra vatandaşların huzur ve sükûn içinde yaşayabilmelerini temin eylemek ve kolay- laştırmak maksadiyle müracaat edilen içtimai ted- birlerden birini de af teşkil eder. Bu sebep dola- yısıyla kısa müddetletr içinde inkilâplar geçi- ren memleketlerde af kanunları çıkarmak ve bu suretle eski devir ve gelenekleri hatırlatabilecek hâdiseleri bir daha mevzuubahis eylememek mû- tad tatbikattandır.

1945 yılından itibaren memleketimiz, tarihin- de geçirdiği inkilâpların en büyüğünü tahakkuk ettirmek yoluna girmiş siyasi hayatımızı birden fazla partiler idareye başlamış, Devlet idaresi- nin, kanunların, zihniyetlerin demokratlaştırıl- ması mevzuunda kesif siyasi mücadeleler ve çalı- şmalar kaydolunmuştur. Bütün bu gayretlerin, Türk Milletinin tarihinde ilk defa iradesini ser- best bir şekilde kullanması suretiyle hedefine

vardığını bir hakikat olarak kabul etmek icabe- der.

Gerek geçirilen bu son beş senenin ve gerekse daha evvelki harb yılları hâdiselerinin memle- ketimiz içtimai hayatı bakımından bir af tatbiki- ni lüzumlu kıldığı muhakkaktır. Memleketimiz unumi effkârı kendisini temsil eden çeşitli vası- taları ile bu ihtiyacı aksettirmektedir. Yurdu- muzda mevcut sükûn ve huzurun takviyesi bakı- mindan bir içtimai tedbir olarak etraflı bir af kanununun neşri ihtiyacının herkes tarafından hissedildiği şüphesizdir. Bu mülâhaza ve se- beplerle içtimai ihtiyaçları karşılayabilecek bir af kanununun vücuda getirilmesi, ele alınması icabeden meselelerin başta gelenlerinden sayıl- mıştır.

Bununla beraber, affın içtimai bir tedbir ola- rak telâkki edilmesi, bu hususta bir kanun tasa- rısı vücuda getirilirken bugüne kadar nazara alınması mûtat olmiyan bâzı cihetlerin göz önünde bulundurulmasını ve tehlikeli şahısların af vesilesiyle teşvik ve tahrik edilmemelerini sağlamak maksadiyle gerekli tedbirlerin alın- masını iktiza ettirmiştir. Bu âmillerin tesiri al- tında :

1. 15 . V . 1950 tarihinden önce işlenen suç- lar hakkında takibat yapılmaması ve hükmedi- len cezaların infaz edilmemesi esası kabul edil-

mekle beraber, memleketin hâkimiyet ve toprak bütünlüğüne tecavüz ve suikastı ifade eden fiil ve hareketler, Devlet para ve mallarına tecavüz şeklinde görülen zimmet, ihtilâs, rüşvet gibi cürümlerin beş yüz liradan fazla meblâğa ait kısımları ve fertlere karşı ika olunan yağma, yol kesme, adam kaldırmak suçları affın şümülü dışında bırakılmıştır.

2. Yine yukarıda arzulanan düşünce gereğince, adaletin müdahalesinin mağdur taraf veya ailesince bir tatmin duygusu husule getirmesi ve memleket ahlâk ve nizamını koruma bakımından ırza tecavüz ve tasaddi, kız, kadın ve erkek kaçırmak, adam öldürmek cürümleri ve sureti umumiyede ölüm cezasını müstelzim bulunan suçlar aftan istisna edilmişlerdir. Bu fiillerin affa tâbi tutulmaları, fertler arasında intikam duyguları husule getirebilir ve eski kinleri büsbütün alevlendirebilir.

3. Askerî Ceza Kanununun gerek tasrih ve gerek Türk Ceza Kanununa atıf suretiyle cezalandırdığı yukarıda arzulanan mahiyetteki fiil ve hareketlerin de affa dâhil olmamaları tabii telâkki edilmiştir.

4. Korunması gereken iffet ve ahlâk nizamı üzerinde ifsat edici bir tehlike arzeden fuhşiyata tahrik suçlarının tazammun eylediği hususiyet bu suçlar faillerinin de aftan istifade edememelerini zaruri kılmıştır.

5. Gerçekten tasarının üçüncü maddesi ceza ilmi bakımından aflarda modern telâkkinin takip etmesi lâzımgelen bir esas, tatbikat sahasına koymuş bulunmaktadır. Suçları affa tâbi tutulmuş olan hükümlüler âdeta yeni bir tecrübe devresine konulmakta ve haklarında tecelli eden bu atıfet tedbirini kazanmaya sevkolunmakta ve ileride gösterecekleri iyi hal ile buna hak kazanmaları gerekmektedir. Tatbiki ve usuli güçlük ve imkânsızlıklar sebebiyle aynı esasın, fiilleri affa tâbi tutulmuş olup da bir hükme iktiren eylememiş bulunan suçlar failleri hakkında tatbiki mümkün sayılamamıştır.

Tasarının üçüncü maddesinde ifadesini bulan bu esasın hakiki mânada bir içtimai tedbir ve modern ceza hukuku telâkkinin terviç eylediği bir içtimai müdafaa tedbiri olduğunda şüphe edilemez.

Tasarının ikinci maddesinde gösterilen ve affın şümülü dışında bırakılmış olan suçların fa-

illeri de tamamıyla bundan mahrum edilmiş degillerdir. Bunlar için de yapıcı bir atıfet olmak üzere indirilmesi muvafık görülmüştür.

Tasarının birinci maddesinde izah edildiği gibi af, tamdır ve şümullüdür. Bütün fer'î ve mütemmim cezalara olduğu gibi tedbirlere de sâridir. Birinci maddede (Af edilmiştir) tâbirinin kullanılmaması sebebi üçüncü madde ile tenazuru temin içindir. Ceza mahkûmiyetlerinin intaç eylediği bütün ehliyetsizlikler ortadan kalkmaktadır. Ancak yukarıdan beri arz ve iza-hına çalışılan kanunun esas ruhu yedinci maddenin sevkini zaruri kılmıştır. Bu maddenin son fıkrasındaki kayıttan istifade edecek şahısların adedi birkaçı geçmemektedir.

Affın başlangıcı, tasarının birinci maddesi gereğince affa mebde olacak tarihin tesbitinin büyük ehemmiyeti aşikârdır. Bu hususta hatıra muhtelif tarihler gelebilir:

1. Memleketimizde çok partili hayatın başladığı 1946 yılı;

2. Cumhuriyetin 25 nci yıl dönümü olan 29 Ekim 1948 tarihi;

3. Milletvekilleri Seçimi Kanununun İlim Heyetince hazırlanmasına başlandığı veya tetkikatın bitirildiği tarih veyahut bu kanunun meriyete girdiği 21 . II . 1950 tarihi;

4. Son seçimlerin bittiği 15 Mayıs 1950 tarihi;

Bu tarihler arasındaki mülâhazalarımızı şu suretle ifade edebiliriz.

1950 yılında, yukarıdan beri arzedilen mucip sebeplerle yapılacak bir affı dört sene evveline almamanın tatmin eder mahiyette olmayacağı aşiktir. Hattâ denebilir ki, mebdenin bu suretle tesbiti, Af Kanununun esas maksadını ve ruhunu ortadan kaldırabilir. 1950 yılında, geçen yılların, siyaset hayatına mütaallik mücadelelerinden sonra içtimai hayata bir sükün getirmek için neşrolunacak kanun, geçen dört yılı bilhassa istihdaf eylemek lâzımgelir. Mebde 1946 yılı olarak alınacak olursa aftan istifade edecek şahıslar sayısı belki 200 ü geçmiyecek buna mukabil memleket idaresinde demokrasi-nin teessüsü için siyaset mücadelesi yaparken bazan ileri giderek mer'î ve belki de bundan sonra hükümleri değişecek olan kanunları ihlâl eylemiş bulunan şahıslar, meselâ bütün matbuat suçlarının failleri, aftan müstefit olmayacaklardır.

Bu mülâhazalar dolayısıyla, hakiki bir af yapılmak istenildiği takdirde idare zihniyet ve ah.âkının demokrasi istikametinde tam bir inkişaf gösterdiği ve vatandaşların Millî iradeyi vücuda getiren oylarını serbestçe kullandıkları ve bu suretle siyasi ve içtimai hayatımızda hakiki bir inkılâbın tahakkuk eylediği 15 Mayıs 1950 gününün affa mebde sayılması uygun görülmüştür.

Hükümetin gerekçesi bu suretle muvafık görüldükten sonra maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Birinci madde Hükümetin teklifinde olduğu gibi aynen kabul edilmiştir. Kanun ihtiva ettiği hükümler itibariyle umumi bir Af Kanunu olduğundan, hükmolunan fer'î ve mütemmim cezalara da şâmil ise de komisyonumuzca tatbikatta vukuu melhuz her türlü tereddütlerin izalesi bakımından birinci maddeye : (Bu madde hükümleri fer'î ve mütemmim cezalar ile ceza mahkûmiyetlerinin neticelerine de şâmilidir) şeklinde bir fıkra ilâvesi uygun görülmüştür. Maddenin müzakeresi sırasında üyelere bâzıları tarafından 15 Mayıs 1950 tarihinde işlenen suçların da affın şümulü haricinde kaldığını tasarıya ilâvesi teklif edilmiş ise de maddenin metninde bu sarahatin mevcut olması ve 15 Mayıs 1950 tarihinin, 14 Mayıs 1950 tarihini 15 Mayıs 1950 tarihine bağlayan gece yarısı saat 24 te nihayet bulmasının ahkâmı kanuniyemiz iktizasından bulunması dolayısıyla maddede bu cihetin ayrıca tasrihine komisyon çoğunluğunca lüzum görülmemiştir.

İkinci maddenin müzakeresi sırasında bir kısım komisyon üyeleri tarafından (Türkiye Devletini harb tehlikesine mâruz kılabilecek şekilde, Hükümetin tasvihi olmaksızın yabancı bir Devlet aleyhine asker toplıyan veya diğer hasmane hareketlerde bulunan kimseleri muhtelif cezalarla tecziye eden Türk Ceza Kanununun 128 nci maddesinin aynı fasıldaki diğer maddeler gibi aftan istisna edilmesi teklif edilmiş ve teklif komisyon çoğunluğunca muvafık görüldüğünden sözü geçen 128 nci maddede (A) bendinde sayılan istisnalar arasına alınmıştır.

Bahsi geçen ikinci maddenin (Zimmet, ihtilâs, irtikâp ve rüşvet) suçlarının aftan hariç bırakılmasına mütedair bulunan (B) işaretli bendinin müzakeresi sırasında komisyon üyelerinin çoğunluğu köy muhtarları, tahsildarlar ve sair az ma-

aşlı memur ve müstahdemlerce saikâi zaruret ile ve ihtiyacın tazyiki altında işlenen mahdut bir kemiyet ifade eden zimmet, ihtilâs, irtikâp ve rüşvet cürümlerinin affın şümulü içine alınması uygun görüldüğünden bahsi geçen (B) bendine (Bu suçlarda vâkı olan zarar ve bigayrihak vaat ve ita veya temin olunan para veya menfaat, miktarı 500 liradan az ise birinci madde hükmü uygulanır) fıkrası eklenmiştir.

Bu maddenin müzakeresi sırasında cereyan eden münakaşada üyelerin bâzıları kanunun (B) bendinde yazılı zimmet, ihtilâs, irtikâp ve rüşvet tâbirlerini, askerî memur ve müstahdemler tarafından işlenen ve Askerî Ceza Kanununda zikredilen cezai hükümlerle tecziye edilen suçlara da şâmil olduğuna dair maddede ilâveler yapılmasını teklif etmişler ise de, sözü geçen tâbirlerin umumi mahiyette metinde yer almış olmaları ve sivil ve asker bilcümle Devlet memurlarına şâmil olarak kullanılmış bulunmaları dolayısıyla maddede bu hususta ilâve yapılmasına Komisyon çoğunluğunca lüzum görülmemiştir.

Mütaakiben aynı maddenin (C) işaretli bendinin müzakeresine geçilerek maddeler arasındaki yazılış tenazurunu temin için Hükümet tasarı-sındaki (Türk Ceza Kanununun 8 nci faslında yazılı) bulunan ve zait görülen ibare maddeden çıkarılmış ve maddeye son şekil verilmiştir. Bu madde konuşulduğu sırada Komisyon üyelerinden bir kısmı (kız kaçırma) cürümlerine mütedair bulunan Türk Ceza Kanununun 429 ncu maddesinin de. affedilen cürümler arasına alınmasını teklif etmişlerse de Komisyonca cereyan eden uzun tartışmalardan sonra köylerimizin asayiş ve aile mefhumu üzerinde ağır tesirler iera eden ve adedleri on bini aşan bu gibi fiillerin aftan istisna edilmeleri muvafık görülmediğinden Komisyon çoğunluğunca teklif reddedilmiştir.

Aynı maddenin (Ç) işaretli bendindeki (9 ncu babın birinci faslına) ibaresi zait görüldüğünden bu ibare de çıkarıldıktan sonra sözü geçen bendin müzakeresine geçilmiş ve katil kastı ile olmyan darp ve cerh veya bir fiili müessirden mütevellit öldürmelere mütedair bulunan, mahiyet ve redaeti itibariyle diğer öldürme fiilleri ile mukayesesı imkânı bulunmayan mezkûr 452 nci maddeye mûmas cürümler-

rin de affın şümulü içine alınmaları Komisyon çoğunluğunca uygun görülmüştür.

Görüşme sırasında üyelerden bir kısmı tarafından müzakere konusu olan (Ç) bendinde yazılı öldürme fiilleri arasında Türk Ceza Kanununun 463 ncu maddesine temas eden eürümlerin bulunup bulunmadığı hususunda tereddüt izhar ve bu maddenin de yazılması teklif olunmuş ise de madde hükümlerinin şâmil ve mutlak olup bahsi geçen 463 ncu maddeyi de içine almakta bulunması hasebiyle buna lüzum görülmemiştir.

Adı geçen maddenin (D) işaretli bendinin tatbikatta vukuu melhuz her türlü tereddütlerin izalesi ve maddeler arasındaki yazılış tenazurunu temin noktalarından Ceza Kanununun ilgili maddelerinin numaralarının tasrihi suretiyle değiştirilmesi muvafık görülmüştür.

Aynı maddenin (E) işaretli bendinin görüşülmesi esnasında, istisnalar meyanına alınmış bulunan Askerî Ceza Kanununun 148 nci maddesinin (A) fıkrasının affa tâbi tutulması teklif edilmiş ve ihtiva ettiği suçun hafif mahiyet arzemesi bakımından bu bend maddeden çıkarılmış ve madde (B) bendine hasren değiştirilmiştir.

Maddenin (F) işaretli bendi Hükümet tasarruflarında olduğu gibi aynen kabul olunmuştur.

Maddenin (H) işaretli bendi kaldırılması teklifi Komisyon çoğunluğunca kabul edildiğinden bu bend de maddeden çıkarılmış ve bu suretle mükerrirler de aftan istifade ettirilmiştir.

3 ncu maddenin müzakeresi sırasında üyelerden bir kısmının (aynı cinsten suçlar) kaydının maddeye ilâvesi hakkındaki teklifleri Komisyon çoğunluğunca muvafık görülmekle maddeye bu kayıt ilâve edilmiştir.

Kanunun 4 ncu maddesinin görüşülmesi sırasında bir kısım Komisyon üyelerince kaçak gümrük ve orman eşyalarına mütedair bulunan 2 nci fıkranın tadili teklif edilmiş ve mezkûr teklif Komisyon çoğunluğunca kabule şayan görüldüğünden maddenin bu fıkrası tasarıda gösterildiği şekilde değiştirilmiştir.

Tasarının 5 nci maddesinde gösterilen altıda bir nispetin üçte bire indirilmesi affın istihdaf ettiği gayeye, adalet ve hakkaniyet kaidelerine daha uygun görüldüğünden maddede bu suretle tadilat yapılmıştır.

Tasarının 6 nci maddesinde yazılı 6 aylık

müddet yurt dışında bulunan kimseler için 8 aya iblâğ edilmiştir.

Tasarının 7 nci maddesinin 2 nci fıkrasına (bu kararlara göre meslekten çıkarılmış olanlar Muhamat Kanunu ile kazanılmış haklara haleb gelmemek üzere Avukatlık Kanunu hükümleri dairesinde baroya kayıt olunabilirler hükmünün ilâve edilmesi tatbikatta vukuu melhuz tereddütlerin izalesi bakımından muvafık görülmüştür.

Kanunun istihdaf ettiği af umumi ve şâmil bir mahiyet arz etmektedir. Bu itibarla Komisyon çoğunluğunca, kanunu mahsuslarına göre yetkili merciler tarafından verilen para cezalarına da teşmil edilmesi lâzımgelir. Bu mülâhazaları göz önünde tutan Komisyonumuz çoğunluğunca tasarıya buna mütâallik bir fıkra eklenmesi tensip edilerek son fıkra, maddeye eklenmiştir.

Yurdun muhtelif yerlerinden gelen birçok dilekçe ve temenniler de nazarı itibara alınarak tasarının müzakeresi bitirilmiştir.

Hazırlanan kanun tasarısı Kamutayın yüce tasvibine ivedilik ve yeğlikle arzedilmesi ricasiyle Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu

Başkanı yerine
Balıkesir

M. Erkuşumcu

Kâtip

Kütahya

S. S. Nasuhoğlu

Ankara

T. V. Öz

Çorum

H. Ortakçuoğlu

Gaziantep

G. Kanoğlu

Kars

L. Aküzüm

Sözcü
Balıkesir

M. Erkuşumcu

Ankara

O. Ş. Çiçekdağ

Balıkesir

V. Asena

Edirne

M. Enginün

İstanbul

A. Moshos

Kars

S. Atalay

Mardin

Söz hakkım mahfuzdur.

M. K. Boran

Askerî Ceza Kanununun 94 ncu maddesinde yazılı suçların (Mahiyet itibariyle T. C. Kanununun 136 ve mütâakip maddelerinde gösterilen ve 2/a fıkra ile affın şümulü dışında bırakılan suçlara müşabih bulunmaları ve faillerinin ahlâki redâetleri, Af Kanununun 2 nci maddesinin (E) bendinde ta-

dat olunan Askerî Ceza Kanununun 55, 56 ve 148 nei maddelerindeki efalden daha ağır bulunması itibariyle) aftan istisna edilmemiş olmasına muhalifiz.

Konya

M. Obuz

Tokad

M. Önal

Af Kanunu tasarısındaki ikinci maddenin C, E, bentleri ile 5 nei maddenin tama-

mina ve 7 nei maddenin de 2 ci fıkrasına muhalifim.

Tokad

A. Gürkan

Af tasarısındaki 7 nei maddenin 2 nei fıkrasına muhalifim.

Yozgad

N. Ü. Alçalı

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Bâzi suç ve cezaların affı hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 15 . V . 1950 tarihinden önce işlenen suçlar hakkında takibat yapılmaz ve bu suçlardan dolayı hükmedilmiş cezalar infaz edilmez.

MADDE 2. — Aşağıda yazılı bendlerde gösterilen suçlar, bu kanunun beşinci maddesi hükmü saklı kalmak şartıyla, birinci maddenin şümulü dışında bırakılmıştır :

a) Türk Ceza Kanununun 125, 126, 127, 129, 130, 131, 132, 133 neü maddelerinde yazılı suçlarla bunların 168, 171 ve 172 nei maddelerde gösterilen şekilleri ve 135 nei maddenin ikinci bendinde ve 136, 137, 138, 140, 141, 142 ve 143 neü maddelerinde yazılı suçlar;

b) Zimmet, ihtilâs, irtikâp ve rüşvet suçları;

c) Türk Ceza Kanununun 8 nei babının 1 nei faslında yazılı 414, 415, 416, 417, 418 nei maddelerindeki irza geçmek ve irza tasaddi cürümleriyle aynı babın ikinci faslının 429 ve 430 neu maddesinin birinci fıkrasında ve 431 nei maddede yazılı kız ve kadın ve erkek kaçırma cürümleriyle üçüncü faslında yazılı fuhşiyata tahrik cürümleri;

e) Türk Ceza Kanununun 9 neu babının 1 nei faslının 448, 449, 450, 451, 452 nei maddeleriyle diğer kanunlarda yazılı aynı mahiyetteki adam öldürme cürümleri;

d) Türk Ceza Kanununun 10 neu babının ikinci faslında yazılı suçlar;

e) Askerî Ceza Kanununun; 55, 56 ve 148 nei maddelerinde yazılı suçlarla yukarıki bentlerde münderiç Ceza Kanunu maddelerine atıf

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Bâzi suç ve cezaların affı hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 15 Mayıs 1950 tarihinden önce işlenen suçlar hakkında takibat yapılmaz ve hükmedilmiş cezalar infaz olunmaz.

Bu madde hükmü fer'î ve mütemmim cezalar ile ceza mahkûmiyetlerinin neticelerine de şâmilidir.

MADDE 2. — Aşağıda yazılı hallerde gösterilen suçlar, bu kanunun 5 nei maddesi hükmü saklı kalmak şartıyla, 1 nei maddenin şümulü dışında bırakılmıştır :

a) Türk Ceza Kanununun, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133 neü maddelerinde yazılı suçlarla bunların 168, 171, ve 172 nei maddelerde gösterilen şekilleri ve 135 nei maddenin 2 nei bendinde ve 136, 137, 138, 140, 141, 142 ve 143 neü maddelerinde yazılı suçlar,

b) Zimmet, ihtilâs, irtikâp ve rüşvet suçları, aneak; bu suçlarda vâkı olan zarar ile bigayri-hakkın vait ve itâ veya temin olunan para veya menfaat miktar ve kıymetçe 500 liradan az ise (500 lira dâhil) 1 nei madde hükmü uygulanır,

c) Türk Ceza Kanununun 414, 415, 416, 417, 418, 429, 430/1, 431, 435, ve 436 nei maddelerinde yazılı suçlar,

e) Türk Ceza Kanununun 448, 449, 450 ve 451 nei maddeleri ile diğer kanunlarda yazılı aynı mahiyetteki adam öldürme suçları,

d) Türk Ceza Kanununun 495, 496, 497, 498 ve 499 neu maddelerinde yazılı suçlar,

e) Askerî Ceza Kanununun 55 ve 56 nei maddeleriyle 148 nei maddesinin (B) bendi ve yukarıdaki bentlerde Türk Ceza Kanunu maddelerine atıf suretiyle cezalandırıldığı fiiller,

f) Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı ölüm cezasını müstelzim suçlar,

Hü.

suretiyle cezalandırdığı fiiller;

f) Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı ölüm cezasını müstelzim suçlar,

h) Tekerrür hükümlerinin tatbikını gerektiren aynı cinsten suçlar.

MADDE 3. — Bu kanunun birinci maddesinden faydalanan hükümlüler, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, mahkûm oldukları cezanın zaman aşımı süresi içinde ve her halde beş yıl zarfında aşağı haddi altı aydan az olmayan hürriyeti bağlayıcı cezayı müstelzim bir cürüm işledikleri takdirde evvelce haklarında hükmedilmiş bulunan cezanın geri kalan kısmı aynen çektirilir.

MADDE 4. — Kanunen kullanılması, yapılması, taşınması, bulundurulması, satılması, alınması ve memlekete sokulması suç teşkil eden veya inhisara tâbi bulunan eşyanın müsaderesine bu kanunun şümulü yoktur.

Gümrük resmiyle gümrüklerde alınmakta olan Hazineye, özel idarelere ve belediyelere ait bilûmum vergi ve resimler ödendiği takdirde kaçak gümrük eşyası ve belli tarife bedelleri tediyeye bulunduğu takdirde kaçak orman mahsulleri iade olunur.

MADDE 5. — Türk Ceza Kanununun 85 nci maddesinin tatbikını gerektirmiş olan haller müstesna olmak üzere bu kanunun ikinci maddesinin (h) bendinde yazılı suçlar sebebiyle hükmedilmiş ve edilecek cezaların 8 de biri ve diğer bentlerinde gösterilen suçlar için de hükmedilmiş ve edilecek cezaların altıda biri indirilir.

Ölüm cezası 30 yıl ve müebbet ağır hapis cezası 24 yıl ağır hapis cezasına çevrilir.

MADDE 6. — Firar halinde olup da bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay zarfında Cümhuriyet savcılıklarına müracaat ile teslim olmayanlar beşinci madde hükmünden faydalanamazlar.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte asker kaçağı, izinsiz, bakaya, yoklama kaçağı ve saklı bulunanlar ve askerlikten kurtulmak için hile yapanlar kanunun yürürlüğe girmesinden itiba-

Ad. K.

MADDE 3. — Bu kanunun 1 nci maddesinden faydalanan hükümlüler, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, mahkûm oldukları cezanın zaman aşımı süresi içinde ve herhalde 5 yıl zarfında aşağı haddi 5 aydan az olmayan hürriyeti bağlayıcı cezayı müstelzim aynı cinsten diğer bir cürüm işledikleri takdirde evvelce haklarında hükmedilmiş bulunan ceza aynen çektirilir.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümleri, kanunen kullanılması, yapılması, taşınması, bulundurulması, satılması, alınması ve memlekete sokulması suç teşkil eden veya inhisara tâbi bulunan eşyanın müsaderesine karar vermeye mâni değildir.

Ancak; gümrük resmi ile gümrüklerde alınmakta olan Hazineye, özel idarelere ve belediyelere ait bilûmum vergi ve resimlerle ve orman mahsullerinin tarife bedellerine mütaallik ilgili dairelerin her türlü talep hakları mahfuz kalmak üzere kaçak olduğu sanılan maddeler sahiplerine iade olunur.

MADDE 5. — Bu kanunun 2 nci maddesinde gösterilen suçlardan (cürümlerden) dolayı hükmedilmiş ve edilecek cezaların üçte biri indirilir.

Ölüm cezası 30 yıl ağır hapis ve müebbet ağır hapis cezası 24 yıl ağır hapis cezasına çevrilir.

MADDE 6. — Firar halinde olup da bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren memleket içinde bulunanlar 6 ay ve memleket dışındaki olanlar 8 ay zarfında Cümhuriyet Savcılıklarına müracaatla teslim olmadıkları takdirde 5 nci madde hükmünden istifade edemezler.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte asker kaçağı izinsiz, bakaya, yoklama kaçağı ve saklı bulunanlar ve askerlikten kurtulmak için hile yapanlar kanunun yürürlüğe girmesinden

Hü.

ren 3 ay içinde resmî mercilere teslim olmak şartıyla, af olunmuşlardır.

MADDE 7. — Bu kanun hükümlerinin, Hâkimler ve Memurin kanunlarıyla bunlara ek kanunlara ve sair hususi kaunlara tevfikân verilmiş ve verilecek idarî ve inzibati karar ve yapılacak işlemlere ve subay, askerî memur, gedikli erbaş ve erbaşların cezalarının hukukî neticelerinden olan rütbenin kaybedilmesi ve orduya subay, memur, gedikli olarak kabul olunmamak ve askerî nispetin kesilmesi işlemlerine şümlü yoktur.

28 Şaban 1342 ve 3 Nisan 1340 tarih ve 460 sayılı Muhamat Kanununun maddei muvakkatesinde yazılı Meclis tarafından verilen avukatlık veya dâvavekilliğinden çıkarma kararları kaldırılmıştır.

MADDE 8. — Bu kanun hükümlerinden faydalanacak tutuk ve hükümlülerin salıverme işleri kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 15 gün içinde tamamlanır.

MADDE 9. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 10. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı

Millî Savunma Bakanı
Befik Ş. İnce

Dışişleri Bakanı
F. Köprülü

Millî Eğitim Bakanı
A. Başman

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
S. Ağaoğlu

Adalet Bakanı
H. Özyörük

İçişleri Bakanı
R. Nasuhioğlu

Maliye Bakanı
H. Ayan

Bayındırlık Bakanı
F. Belen

Ad. K.

itibaren 3 ay içinde resmî mercilere teslim olmak şartıyla, affolunmuşlardır.

MADDE 7. — Bu kanun hükümlerinin, Hâkimler ve Memurin kanunları ile bunlara ek kanunlara ve sair hususi kanunlara tevfikân verilmiş ve verilecek idarî ve inzibati karar ve yapılmış ve yapılacak işlemlere ve subay, askerî memur, gedikli erbaş ve erbaşların cezalarının hukukî neticelerinden olan rütbenin kaybedilmesi ve orduya subay, memur, gedikli olarak kabul olunmamak ve askerî nispetin kesilmesi işlemlerine şümlü yoktur.

28 Şaban 1342 ve 3 Nisan 1340 tarih ve 460 sayılı Muhamat Kanununun maddei muvakkatesinde yazılı Meclis tarafından verilen avukatlık veya dâvavekilliğinden çıkarma kararları kaldırılmıştır.

Bu kararlara göre meslekten çıkarılmış olanlar Muhamat Kanunu ile kazanılmış haklara hâlel gelmemek üzere Avukatlık Kanunu hükümleri dairesinde baroya kayıt olunabilirler.

Hususi kanunlara göre mercilerince verilmiş olan ve bu kanunun neşri tarihinde infaz edilmemiş bulunan para cezaları da birinci madde hükmüne tâbidir.

MADDE 8. — Bu kanun hükümlerinden faydalanacak tutuk ve hükümlülerin salıverme işleri kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren on beş gün içinde tamamlanır.

MADDE 9. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 10. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Hü.

Ad. K.

Eko. ve Ticaret Bakanı Sa. ve So. Y. Bakanı

Z. H. Velibeş

Dr. R. Belger

G. ve Tekel Bakanı

Tarım Bakanı

Ulaştırma Bakanı

T. İleri

Çalışma Bakanı

H. Polatkan

İşletmeler Bakanı

Muhlis Ete

